

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТАКТИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

*І. І. Дановська,
ад'юнкт кафедри
криміналістики та судової
медицини Національної
академії внутрішніх справ
України*

Постановка проблеми. Криміналістична наука за останні десятиліття збагатилась новими знаннями, значно розширила арсенал методів, прийомів і засобів боротьби зі злочинністю. Водночас, більшість проблем криміналістики потребують подальшого дослідження, що значною мірою обумовлено наявністю спірних та маловивчених питань, розрізненістю поглядів на сутність і структуру її наукових категорій. Як результат – розроблені нею методи та прийоми виявлення, збору і дослідження значущої для розкриття та розслідування злочинів інформації здебільшого використовуються у практичній діяльності безсистемно. Унаочнюється загострення протиріч між рівнем розвитку криміналістичних знань та вкрай низьким рівнем їх застосування в практиці боротьби зі злочинністю. Один із резервів підвищення ефективності розкриття та розслідування злочинів полягає в оптимізації використання практичними працівниками розроблюваного криміналістикою арсеналу засобів боротьби зі злочинністю, що обумовлює необхідність проведення досліджень питання криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів, а саме тактико-криміналістичного його спрямування.

Метою представленої до уваги статті є розгляд теоретичних положень та особливостей практичної реалізації тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів. З огляду на якісні зміни злочинності, навіть за певного її стримування, активної боротьби з найбільш зухвалими та агресивними проявами, її сучасний стан, структура і динаміка залишаються найбільш гострими й болючими проблемами в державі. Наразі злочинність, загрожуючи інтересам і правам людини, життєдіяльності всього суспільства, стала одним з основних факторів деструктивного впливу на процеси соціального, економічного та політичного розвитку країни. Враховуючи перспективність вказаного напрямку дослідження, автор пропонує власне бачення бажаних шляхів удосконалення тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів.

Стан дослідження проблеми. Загалом питанням використання на практиці розробленого криміналістикою тактичного арсеналу засобів боротьби зі злочинністю приділено значно менше уваги, ніж, скажімо, питанням науково-методичного, інформаційного, техніко-криміналістичного та інших напрямків забезпечення, хоча і наявні певні розробки як загальних, так і окремих аспектів цієї проблеми. Питання криміналістичної тактики досліджувалися у різні часи такими вченими, як В. П. Бахін, О. Я. Баєв, Р. С. Белкін, І. Є. Биховський, В. К. Весельський, Л. Я. Драпкін, О. В. Дулов, О. О. Закатов, А. В. Іщенко, Н. С. Карпов, З. І. Кірсанов, В. І. Комісаров, В. О. Коновалова, В. С. Кузьмічов, М. І. Порубов, Н. О. Селіванов, В. О. Образцов, В. Ю. Шепітько та багато інших. Разом з тим, ці дослідження обмежувалися переважно питаннями розробки та удосконалення тактико-криміналістичних

засобів і методів, залишаючи без належної уваги питання забезпечення їх впровадження у практичну діяльність.

Е. К. Горячев та І. В. Тішутіна пропонують розглядати тактико-криміналістичне забезпечення як систему, яка включає наукові розробки тактичних прийомів і рекомендацій, правових, організаційних і кадрових проблем, впровадження цих розробок у практику з метою формування умов постійної готовності правоохоронних органів до їх використання у процесі розкриття та розслідування злочинів [1, 28]. У наведеному визначенні можна відмітити один позитивний бік – йдеться не лише про умови створення і реалізації арсеналу тактичних прийомів, але й про вирішення правових, організаційних і кадрових проблем, які при цьому виникають. Позитив, на нашу думку, полягає у тому, що це безпосередньо стосується як тактико-криміналістичного забезпечення, так і питань загального забезпечення правоохоронних органів криміналістичними знаннями.

Відповідно, дещо по-іншому визначає тактико-криміналістичне забезпечення В. Ю. Сокол, а саме як складну організаційно-функціональну систему, спрямовану на формування і підтримку на рівні, який відповідатиме потребам практики, постійної готовності працівників правоохоронних органів до систематичного використання у практичній діяльності тактичного арсеналу засобів боротьби зі злочинністю (макрорівень, науково-дидактичний рівень), а також на реалізацію цієї готовності у кожному конкретному випадку для вирішення тактичних завдань, які виникають (мікрорівень, виконавчий рівень) [2, 11].

Узагальнюючи викладені вище окремі підходи до розуміння положень тактико-криміналістичного забезпечення, безперечно, можна зазначити, що поряд із техніко-, експертно- та методико-криміналістичним забезпеченням, тактико-криміналістичне забезпечення посідає одне з чільних місць у загальній структурі криміналістичного забезпечення процесу розкриття та розслідування злочинів. Своєю чергою, воно передбачає, передусім, наявність у слідчого необхідних знань у галузі слідчої тактики, а також вмінь та навичок використання тактичних засобів розслідування. В їх системі можна виділити тактичні прийоми, а також тактичні комплекси – тактичні комбінації й тактичні операції. Поняття тактичного прийому є ключовим у системі категорій криміналістичної тактики, оскільки навіть суворе дотримання процесуальних норм провадження слідчих дій не завжди дозволяє встановити істину і вирішити завдання кримінального судочинства. Результа-

тивність слідчих дій значною мірою залежить від умілого і вдалого застосування сучасних тактичних прийомів у визначених кримінально-процесуальним законом межах [3, 156].

В криміналістичній літературі з приводу поняття тактичного прийому висловлювались різні думки. Наприклад, В. Ю. Шепітько визначає *тактичний прийом* як спосіб здійснення процесуальної дії, спрямований на досягнення її конкретної мети, заснований на психологічному механізмі його реалізації, який є найбільш раціональним і ефективним у певних ситуаціях [4, 11].

Беззаперечно, для того, щоб тактичний прийом міг бути застосованим у процесі розслідування, він повинен відповідати певним вимогам, принципам (критеріям) припустимості, які являють собою його конкретні об'єктивні ознаки. Саме вони свідчать про можливість його використання у процесі доказування, визначають загальні вимоги щодо порядку його реалізації у конкретній слідчій ситуації. Надзвичайно важливим є створення таких умов, за яких виключалася б як така можливість використання у межах розслідування конкретного злочину тактичних прийомів, які є неприпустимими, і, звісно, стають на заваді реалізації прав учасників слідчих дій. Серед засобів забезпечення відповідності тактичних прийомів розслідування критеріям їх припустимості слід назвати контроль з боку наглядового прокурора, керівника слідчої групи, начальника слідчого підрозділу, а також передбачені законом способи фіксації ходу та результатів слідчих дій – протокол, фото-, кіно-, відеозапис.

Аналіз слідчої практики, на жаль, переконливо доводить, що застосування окремих, одиничних тактичних прийомів у більшості випадків є малоефективним – лише їх застосування за сукупності з іншими тактичними прийомами сприятиме досягненню цілей розслідування. Тобто мова йде про застосування комплексу тактичних засобів, що являє собою один із найбільш дієвих методів у процесі розслідування злочинів.

Так, *тактична комбінація* при розслідуванні злочинів розглядається як вид тактичних комплексів або комплексний тактичний засіб, який можна охарактеризувати як лінію поведінки слідчого, що ґрунтується на сукупності декількох тактичних прийомів у рамках однієї або різних слідчих дій і спрямована на вирішення одного тактичного завдання. Метою застосування тактичної комбінації можна вважати певний вплив на тактичну ситуацію, яка склалася, для її зміни, або її використання, наприклад, для розв'язання конфлікту, забезпечення слідчої таємниці, реф-

лексивного управління особою, яка чинить про-
тидію встановленню істини, та ін. [5, 5].

Як і тактична комбінація, *тактична операція* являє собою комплексний тактичний засіб, до того ж, виступає формою організації розслідування, що включає комплекс слідчих дій, відповідних тактичних прийомів і комбінацій, а також оперативно-розшукових та інших заходів, об'єднаних вирішенням конкретного проміжного завдання розслідування і здійснюваних за єдиним планом. Тактична комбінація і тактична операція – діяльнісні категорії, що розкривають функціональний бік тактичних засобів, і самі є, власне, тактичними засобами, зокрема, засобами слідчої діяльності [6, 194].

Загалом, можна зробити однозначний висновок, що на сьогоднішній день тактико-криміналістичні прийоми, комбінації та операції, будучи основними засобами вирішення тактичних завдань у процесі розкриття та розслідування злочинів, ще залишаються предметом наукових дискусій. Множинність точок зору вчених-криміналістів з приводу поняття, змісту цих криміналістичних категорій та їх класифікації значно ускладнює сприйняття відповідних положень при вивченні криміналістики в навчальних закладах, а також в системі службової підготовки слідчих. Серйозною проблемою залишається якість науково-методичного забезпечення навчального процесу, у тому числі стосовно практичного оволодіння тактичними прийомами.

Вважаємо за доцільне коротко розглянути практичний аспект тактико-криміналістичного забезпечення, тобто саму практику використання тактичних прийомів і рекомендацій в діяльності з розкриття та розслідування злочинів. Її стан завжди визначається, передусім, досконалістю правової регламентації, організації роботи слідчих, рівнем їх професійної підготовки тощо.

Безумовно, в системі правового регулювання тактико-криміналістичного забезпечення важливе значення відводиться нормам кримінального та кримінально-процесуального законодавства. Тактичні прийоми, комбінації та операції розробляються відповідно до норм кримінального закону, хоча у більшості випадків – безвідносно до розслідування конкретних складів злочинів. Проте особливості окремих видів злочинів, способів їх вчинення, об'єктів злочинного посягання і т. ін. визначають специфіку тактико-криміналістичного забезпечення їх розслідування. Практика розслідування злочинів, вчинюваних у конкретних галузях – наприклад, економічної діяльності, комп'ютерної інформації та ін. – поставила перед

криміналістами нагальне завдання розробляти не лише специфічні тактичні прийоми, комбінації та операції, але й організаційні форми їх застосування. Так, Е. К. Горячев вказує, що у зв'язку із зростанням кількості та суспільної небезпечності злочинів, які вчиняються організованими злочинними групами, була розроблена тактика обшуку, який проводиться у вигляді операцій, тактичні рекомендації із пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням тощо. Розслідування т. зв. комп'ютерних злочинів потребує розробки тактичних рекомендацій, що відображають специфіку слідчих дій, котрі проводяться при їх розслідуванні, наприклад, того ж обшуку [7, 98].

Не останню роль в системі регулювання тактико-криміналістичного забезпечення відіграють й норми кримінально-процесуального законодавства. Однак, разом з тим, навіть найдосконаліші процесуальні норми, на основі яких здійснюється діяльність органів досудового слідства, не в змозі надати вичерпного переліку можливих засобів та методів, які необхідно та доцільно застосовувати при розслідуванні кримінальної справи. В процесі розслідування суто криміналістичні тактичні прийоми, складаючи основу практичного аспекту тактико-криміналістичного забезпечення, широко використовуються в разі дотримання принципів кримінального судочинства. Вказана обставина свідчить лише про тісний зв'язок науки криміналістики та науки кримінального процесу, що окреслює проблеми співвідношення цих галузей знання, з одного боку, і процесуальних правил і криміналістичних рекомендацій – з іншого.

З цього приводу ми вважаємо за потрібне зауважити, що не має суттєвого значення факт закріплення або відсутності у правових нормах КПК України окремих тактичних прийомів, оскільки тактика дій слідчого визначається на основі аналізу конкретної слідчої ситуації на певному етапі розслідування. Закон лише зобов'язує чи забороняє (повністю або частково) застосовувати той чи інший тактичний прийом, а криміналістика надає рекомендації, як це робити. Так, наприклад, у ст.ст. 143, 168 КПК України закріплено заборону ставити запитання, у формулюванні яких міститься відповідь, частина відповіді або підказка до неї (навідні запитання); ст. 173 КПК України – забороняє оголошення показань, даних учасниками очної ставки на попередніх допитах, до моменту дачі ними показань на очній ставці та запису їх до протоколу, а також не дозволяє застосовувати прийоми, які ґрунтуються на обмані, фальсифікації, приниженні честі та гідності людей, порушенні їх законних прав, розпаленні на-

ціональної, релігійної та класової ворожнечі, міжособистісних конфліктів, провокаціях, використанні безпорадного стану.

Також, згідно з ч. 3 ст. 22 КПК України, забороняється домагатись показань обвинуваченого та інших осіб, які беруть участь у справі, шляхом насильства, погроз та інших незаконних заходів. Інше питання, чи правомірним буде використання у названих цілях обману, «слідчих хитрощів», «психологічних пасток», провокацій тощо — залишається відкритим. У зв'язку з цим можна двояко тлумачити частину дефініції, в якій згадуються «... інші незаконні заходи» — відносити чи ні до них вищезгадані прийоми. Однак ст. 373 КК України передбачає кримінальну відповідальність за примушування давати показання при допиті шляхом незаконних дій з боку особи, яка провадить дізнання або досудове слідство. У коментарі до статті до «незаконних дій» відносять шантаж, обман, гіпноз, незаконне обмеження прав потерпілого, його підкуп тощо [8, 936].

Окрім недоліки організаційного аспекту тактико-криміналістичного забезпечення часто виявляються під час провадження окремих слідчих дій, таких, як, наприклад, огляд місця події. У більшості випадків мають місце неповний склад слідчо-оперативної групи, незастосування певних техніко-криміналістичних засобів чи недосконале їх застосування, в результаті чого значно знижується результативність огляду, відсутність у слідчого практичних вмій та навичок проведення огляду, відсутність спеціаліста при проведенні слідчої дії та інші недоліки, що погіршують, а інколи взагалі унеможливають отримання як вербальної, так і невербальної криміналістично значущої інформації.

Загалом, проблеми організації складають один із суттєвих елементів системи тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів. Від рівня їх наукового та практичного вирішення залежить тактика, а у кінцевому рахунку — і результативність проведення окремих слідчих дій, і сам процес розслідування. Організація в цьому аспекті повинна відповідати рівню розвитку криміналістичної тактики і техніки, складності завдань, що вирішуються за допомогою використання їхніх методів, засобів та рекомендацій.

Також слід звернути належну увагу й на певні недоліки у системі тактико-криміналістичної підготовки слідчих. Інформацію щодо криміналістичної тактики більшість з них отримує, переважним чином, із порад більш досвідчених колег або ж із власного досвіду. І лише невеликий відсоток

джерелом необхідної інформації вважає навчально-довідкову, наукову, криміналістичну літературу, статті, монографії. Однак, якщо враховувати, що практичний стаж роботи більшості слідчих в практичних підрозділах на сьогоднішній день становить 3—5 років, стає зрозумілим, що являє собою досвід більш «досвідчених» колег. Тому більшість працівників може розраховувати лише на власний практичний досвід, який є вкрай обмеженим. Як засвідчує практика, недоліки у криміналістичній підготовці слідчих в процесі їх практичної діяльності у більшості випадків не усуваються, а поглиблюються. Тому, на нашу думку, з метою вирішення вказаної проблеми необхідно звернути належну увагу на систему перепідготовки та підвищення кваліфікації слідчого апарату.

Питання удосконалення криміналістичної підготовки юридичних кадрів нині набули особливого значення не лише у зв'язку з тим, що прискорені темпи науково-технічного прогресу висувають усе більш високі вимоги до загальної і професійної освіти, але й у силу того, що вона є одним із основних каналів впровадження наукових досягнень у слідчу практику. Відповідно, рівень криміналістичної підготовки — один із важливих елементів професіоналізму слідчого і оперативного співробітника. Вона озброює їх знанням методів і засобів збору доказів, а під час навчання формуються вміння та навички їх застосування у практиці розкриття та розслідування злочинів. Від рівня криміналістичної підготовки залежить й механізм реалізації норм кримінально-процесуального законодавства, а тим самим — і дотримання законності під час розкриття та розслідування злочинів. У цьому відношенні Е. К. Горячев розглядає криміналістичну підготовку в якості особистої безпеки слідчого, котрий, маючи необхідні знання, вмюючи збирати та досліджувати докази, рідше опиняється у конфліктних ситуаціях, і взагалі — вирішує їх успішно [7, 132].

Таким чином, аналіз стану тактико-криміналістичного забезпечення практичної діяльності дозволяє виявити цілий ряд несприятливих обставин, які негативно впливають на реалізацію сучасних науково обґрунтованих тактичних рекомендацій у практиці розкриття та розслідування злочинів. У більшості випадків вони, на нашу думку, зумовлені низьким рівнем професіоналізму, зокрема, тактико-криміналістичної підготовки суб'єктів розкриття та розслідування злочинів. Виявлена у результаті дослідження достатньо низька ефективність використання на практиці

запропонованих криміналістичною наукою тактичних прийомів і рекомендацій може бути також пояснена недосконалістю системи узагальнення і популяризації передового досвіду діяльності органів досудового слідства та дізнання. Більшість наукових публікацій, в яких йдеться про такий досвід, є недоступними для загальної маси практичних працівників або ж занадто складними для їх сприйняття. Єдиним виходом з такої ситуації видається необхідність розробки якісно нових, більш прогресивних навчально-методичних матеріалів, які б ґрунтувалися на сучасних науково-технічних досягненнях методик навчання.

Також об'єктивно назріла необхідність в удосконаленні тактики окремих слідчих дій, які провадяться із використанням засобів звуко- та відеозапису. Особливо це стосується тих слідчих дій, метою яких є отримання та фіксація вербальної криміналістично значущої інформації. Проте слід враховувати, що в процесі оволодіння засобами звуко- та відеозапису виникають складнощі не лише тактичного і організаційного характеру, але й психологічного, які можуть виявлятися у наявності у слідчого страху, невпевненості перед технікою тощо.

Важливим кроком в модернізації тактико-криміналістичного забезпечення вважаємо також розробку методу узагальнення ситуацій, т. зв. ситуаційного моделювання, сутність якого полягає у тому, що значна кількість конкретних ситуацій, аналогічних в деяких суттєвих відносинах, об'єднуються в одну чи кілька узагальнених ситуацій, для яких у подальшому розробляються найбільш оптимальні програми прийняття рішення і проведення конкретних практичних дій. Вказаний метод ґрунтується на повторюваності слідчих ситуацій, що, як наслідок, створює обґрунтовану основу для здійснення їх типізації. До них у подальшому можна підібрати певну модель конкретних дій слідчого в процесі одержання доказової інформації. Знання типових ситуацій дозволяє не лише передбачити їх виникнення у відповідних умовах як закономірних, але й обрати такі тактичні прийоми (тактичні комбінації, операції), які будуть найбільш раціональними та ефективними за певних обставин. Розробка вказаного методу, на нашу думку, значно полегшить та уможливить швидкий процес підбору тактичних прийомів та способів дій, необхідних у певній ситуації.

Цікавою, на наш погляд, є думка, висловлена В. К. Весельським. Ним встановлено, що на сьогоднішній день в Україні існує досить широка мережа науково-дослідних установ, які займа-

ються розробкою криміналістичних проблем, але вектор інтересів науковців, які працюють у цих установах, спрямований на розробку надто конкретних проблем — почеркознавства, балістики, вибухотехніки та інших питань технічного оснащення правоохоронних органів чи, скажімо, на розробку методик судових експертиз. Самостійного ж підрозділу, який би займався питаннями слідчої тактики, немає. Тому одним із шляхів вирішення проблем підвищення ефективності наукових досліджень у галузі слідчої тактики, на його погляд, є створення конкретного наукового підрозділу, покликаного на вирішення таких проблем [9, 240]. Можливо, така необхідність і дійсно існує, і саме завдяки реалізації цих пропозицій будуть створені умови для більш ефективного вирішення завдань тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів.

Зазначені напрями удосконалення тактико-криміналістичного забезпечення не є вичерпними, і розширення їх переліку може мати принципове значення для поліпшення умов розкриття та розслідування злочинів у подальшому.

Підбиваючи підсумок, зазначимо, що навіть найдосконаліші науково обґрунтовані тактичні прийоми та рекомендації мало що важать для практики розкриття та розслідування злочинів, якщо відсутні відповідні або наявні недосконалі правові основи їх застосування, якщо їх можливостям не відповідає рівень організації їх впровадження у практику і засвоєння суб'єктами процесуальної діяльності. Інакше кажучи, усі ці проблеми повинні вирішуватися в системі, з урахуванням їх взаємозв'язків і взаємобумовленостей, що дозволяє запропонувати практиці системно узгоджені тактичні прийоми та рекомендації і механізм їх практичної реалізації. Саме як таку систему можна розглядати тактико-криміналістичне забезпечення, котре, поряд з техніко-, експертно- та методико-криміналістичним забезпеченням, виступаючи складовою частиною криміналістичного забезпечення в цілому, передбачає розробку тактичних прийомів і рекомендацій, організаційне та правове забезпечення їх впровадження у слідчу практику, професійну криміналістичну підготовку суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності, створюючи при цьому умови постійної готовності останніх до використання усього наявного тактичного арсеналу. Таким чином, тактико-криміналістичне забезпечення розкриття та розслідування злочинів являє собою новий напрямок у дослідженні проблем криміналістичної теорії та практики [10, 270].

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Горячев Э. К., Тишутина И. В.* Тактико-криминалистическое обеспечение расследования преступлений. – М.: Юрлитинформ, 2006. – 128 с.
2. *Сокол В. Ю.* Тактико-криминалистическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений (методологические и организационные аспекты): автореф. дисс. ... канд. юрид. наук. – М., 1998. – 22 с.
3. *Лук'янчиков Б. Є., Лук'янчиков Є. Д.* Тактика подолання протидії розслідуванню // Науковий вісник НАВСУ. – 2003. – Вип. 3. – С. 154-163.
4. *Шенітько В. Ю.* Теоретичні проблеми систематизації тактичних прийомів у криміналістиці: автореф. дис. ... докт. юрид. наук / Національна юрид. академія ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1996. – 30 с.
5. *Якушин С. Ю.* Тактические средства расследования преступлений: понятие и соотношение // Российский следователь. – 2004. – № 10. – С. 4-6.
6. *Кузьмічов В. С., Черноус Ю. М.* Слідча діяльність: характеристика та напрямки удосконалення.: монографія. – К.: Нічлава, 2005. – 447 с.
7. *Горячев Э. К.* Тактико-криминалистическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений: дисс.... канд. юрид. наук: М., 2004. – 200 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Канон, А. С. К., 2001. – 1104 с.
9. *Весельський В. К.* Деякі сучасні проблеми слідчої тактики // Криміналістика XXI століття: матеріали Міжнар. наук.-пр. конф., 25–26 листопада 2010 р. – Х.: Право, 2010. – С. 236-240.
10. *Дановська І. І.* Сучасний стан та напрямки удосконалення тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів // Криміналістика XXI століття: матеріали Міжнар. наук. – пр. конф., 25-26 листопада 2010 р. – Х.: Право, 2010. – С. 266-270.

УДК 343.985

Дановська І. І. Актуальні питання тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів

Стаття присвячена теоретичному аналізу поняття «тактико-криміналістичне забезпечення» та окресленню його основних рис як специфічного виду діяльності. Встановлено, що проблемам, пов'язаним з використанням на практиці розробленого криміналістикою тактичного арсеналу засобів боротьби зі злочинністю, приділено значно менше уваги, ніж, наприклад, питанням науково-методичного, інформаційного, техніко-криміналістичного та інших видів забезпечення, хоча і наявні певні розробки як загальних, так і окремих аспектів цієї проблеми. На основі проведеного узагальнення запропоновано деякі із можливих шляхів удосконалення тактико-криміналістичного забезпечення розкриття та розслідування злочинів.

Ключові слова: тактико-криміналістичне забезпечення, тактичні засоби, тактичні прийоми, тактичні комбінації, тактичні операції, слідча тактика

Дановская И. И. Актуальные вопросы тактико-криминалистического обеспечения раскрытия и расследования преступлений

Статья посвящена теоретическому анализу понятия «тактико-криминалистическое обеспечение» и выяснению его основных особенностей как специфического вида деятельности. Установлено, что проблемам, связанным с использованием на практике разработанного криминалистикой тактического арсенала средств борьбы с преступностью, уделено значительно меньше внимания, нежели, например, вопросам научно-методического, информационного, технико-криминалистического и других видов обеспечения, хотя и имеются определенные разработки как общих, так и отдельных аспектов этой проблемы. На основании проведенного обобщения предложены некоторые из возможных путей усовершенствования тактико-криминалистического обеспечения раскрытия и расследования преступлений.

Ключевые слова: тактико-криминалистическое обеспечение, тактические средства, тактические приемы, тактические комбинации, тактические операции, следственная тактика

Irina I. Danovska. The actual issues of the tactical criminalistic ensuring of crime detection and investigation

The article deals with the theoretical analysis of the concept «tactical crime detection ensuring» and the description of its main provisions as a specific type of activity are described. The problems associated with the usage on practice developed by crime detection tactical arsenal of methods of crime prevention are determined, paid much less attention than, for example, to the problems of scientifically-methodological, informational, technical and other ensuring areas, although there are some developments of both general and specific aspects of the problem. On the basis of given generalization only some of possible ways of improving the tactical crime detection ensuring of crime investigation are outlined.

Key words: tactical crime detection ensuring, tactical equipment, tactical methods, tactical combinations, tactical operations, investigation tactics

ОГОЛОШЕННЯ

Програми для адвокатів першого року професійної діяльності

У Вищій школі адвокатури Академії адвокатури України з 18 квітня 2011 р. розпочнуться заняття за професійною програмою для адвокатів першого року адвокатської діяльності. Програма поєднує стаціонарну та дистанційну форми навчання, включає самостійну роботу, тренінги, відеосемінари та закінчується тестуванням. Всього - 72 години. Програма складається з окремих модулів по 2 і 4 години, що надає можливість адвокату формувати свою індивідуальну програму, в залежності від спеціалізації, професійної підготовки, необхідності отримання нових знань тощо. Гнучка побудова програми сприяє адвокату вільно обирати види підвищення своєї кваліфікації, використовувати різноманітні форми професійного навчання, як це передбачено п. 6 Порядку підвищення кваліфікації адвокатами, схваленого рішенням ВККА від 3 вересня 2010 року № V/21-421.

Академія адвокатури України має державну ліцензію на здійснення підвищення кваліфікації і право видачі свідоцтва державного зразка у разі успішного виконання адвокатом професійної програми і тестування.

Докладніше – на сайті Академії адвокатури України aau.edu.ua